

Tržaška cesta 72, Ljubljana

Slengovski frazemi viških gimnazijcev z etimološko osvetlitvijo

Področje: slovenščina

Avtorica: Jera Jurič

Mentorica: prof. Mirjam Šemrov

Somentor: prof. dr. Marko Snoj

V Ljubljani, marec 2021

Hvala obema mentorjema, da sta prenašala moja vprašanja in nanja potrpežljivo odgovarjala,

Vsekakor zahvala tudi Nataši Jakop za dodatne komentarje in popravke,

Anji, kameleončku in ostalim za (ne)zavijanje z očmi,

Ljubezniv hvala tudi moji nadvse čudoviti družinici za modre ideje,

Absolutna zahvala Franu za razlaganje vseh neznanih besed.

Brez vas te naloge ne bi bilo. Kot take.

1 Povzetek

Frazem je stalna besedna zveza, katere pomen ni ali je le delno ugotovljiv iz sestavin in ima relativno stalno obliko. Slengovski frazemi so frazemi, značilni za določeno generacijo, ki se večinoma razvijejo v mladostniškem obdobju. Na razvoj (slengovskih) frazemov vplivajo zunajjezikovne okoliščine, kot npr. tehnologija, ki omogoča internet in posledično širjenje tujih jezikov (predvsem angleščine).

Slengovski frazemi lahko izvirajo iz videoposnetkov, objav na družbenih omrežjih, posmehovanja, besedil popularnih pesmi ipd.

Slengovski frazemi se uporabljajo v neformalnem govoru z vrstniki, v pogovorih preko sporočil in objavah na družbenih omrežjih, večinoma jih starejše generacije ne poznajo.

2 Ključne besede

Frazem

Sleng

Etimologija

Dijaki

Gimnazija Vič

3 Kazalo

1	Povzetek.....	3
2	Ključne besede	3
3	Kazalo	4
4	Opredelitev raziskovalnega problema	6
5	Teoretični uvod	6
6	Cilji in hipoteze	10
7	Metodologija	10
8	Rezultati.....	11
8.1	Blato	11
8.2	Bula.....	11
8.3	Buraz.....	12
8.4	Burek	12
8.5	Čaj	13
8.6	Čebula.....	14
8.7	Čevapčić, čevap.....	15
8.8	Dom	15
8.9	Domov	16
8.10	Glava	16
8.11	Hrček.....	17
8.12	Ide gas	17
8.13	Kabel	18
8.14	Kekec	18
8.15	Kočija	18
8.16	Lagano.....	19
8.17	Park	19
8.18	PPP.....	20

8.19	Roža	20
8.20	Se ga.....	21
8.21	Senf	21
8.22	Slovenščina.....	22
8.23	Smrkec	22
8.24	Spati	23
8.25	Štanga.....	23
8.26	Učilnica	23
8.27	Všeč.....	24
8.28	YOLO.....	24
9	Interpretacija	25
10	Sklep	26
11	Viri in literatura	27

4 Opredelitev raziskovalnega problema

Z raziskovalno nalogo želim raziskati slengovske frazeme, značilne za dijake Gimnazije Vič, in osvetliti njihov etimološki izvor. Temo sem izbrala, ker to področje še ni širše raziskano in je vredno obravnave in ker sem se želela seznaniti z metodologijo zbiranja in obdelovanja takšnih podatkov.

Pri raziskovalni nalogi je zajet sleng, ki ga uporabljajo dijaki, rojeni med letom 2002 in 2005, ki so se v šolskem letu 2020/21 šolali na Gimnaziji Vič.

Želim ugotoviti, kateri zunajjezikovni dejavniki vplivajo na frazeološko plat jezika, ki ga govorijo mladi, torej slenga.

5 Teoretični uvod

Beseda je, opirajoč se na Slovar slovenskega knjižnega jezika (v nadaljevanju SSKJ), jezikovna enota iz glasov za označevanje pojmov. Gradijo jo morfemi, tj. najmanjši del besede kot nosilec pomena. Besedo lahko preučujemo z različnih vidikov. Fonetično se ukvarjamo s tvorbo in značilnostjo glasov; besedotvorno raziskujemo njeno tvorbo in sestavo (tj. koren in druge morfeme); besedoslovno jo obravnavamo s slovarskega vidika, tj. da je beseda del poimenovalnega sistema nekega jezika; oblikoslovno preučujemo njeno vrsto, obliko in funkcijo; frazeološko preučujemo fraze oz. besedne zveze, ki jih beseda tvori z drugimi besedami; etimološko pa raziskujemo motivacijo za nastanek besede. (Wikipedija: Beseda) (Wikipedija: Morfem) (Ahačič 2018: 23)

Besedne zveze nastanejo s povezavo dveh ali več besed. Znotraj besedne zveze jih glede na odnos med jedrom in ostalimi besedami delimo na priredne in podredne besedne zveze. Ločimo tudi stalne in proste besedne zveze. Proste besedne zveze imajo napovedljiv pomen, ki je približno enak vsoti pomenov posameznih sestavin in jih tvorimo sproti (npr. *oče in sin*); stalne besedne zveze pa so znane, že izdelane celote, ki jih jemljemo iz svojega spomina (npr. *imeti zajtrk*). (Wikipedija: Besedna zveza) (Bešter Marja et. al. 2009: 13–15) (Ahačič 2018: 88–89) (Toporišič 2006: 487–493)

Izrazi, ki poimenujejo stalno besedno zvezo, so si med seboj pogosto sorodni. Najpogostejši in najbolj splošen izraz je *fraza*, ki je v SSKJ pojmovana kot besedna zveza, katere pomen se razlikuje od sestavljajočih besed. Sopomenska izraza sta tudi *frazeologizem*, ki ga uporablja Šanskij, in *frazeologem*, ki ga uporablja Toporišič. *Frazem* pojmuje stalno besedno zvezo,

katere pomen ni ali je le delno ugotovljiv iz vsote sestavin in ima relativno stalno obliko. V raziskovalni nalogi bom uporabljala izraz *frazem*. (Toporišič 2006: 487–493)

Glede na predvidljivost pomena frazeme delimo na sestavo, skup, sklop in zrasedek. Frazem lahko glede na stavčno strukturo delimo na reklo in rečenico. Frazem se od drugih jezikovnih enot loči po večbesednosti, stalnosti in leksikaliziranosti, idiomatičnosti in ekspresivnosti. Glede na besedno zgradbo frazemov obstajajo tudi t. i. frazeološke vrste. (Toporišič 2006: 487–493) (Frazeologija, 2015)

Toporišič frazeme glede na predvidljivost (idiomatičnost) deli na sestavo, skup, sklop in zrasedek – termini so slovenske ustreznice ruskim izrazom. Sestave (rus. *vyraženie*) so frazemi, katerih pomen je enak vsoti posameznih sestavin, torej je motiviranost lahko določljiva (npr. *spalna srajca* – 'srajca za spanje'). Skupi (rus. *sočitanie*) so frazemi, pri katerih imajo le nekatere besede poseben pomen (npr. *mokrocveteče rožice* – 'nežne rožice'). Sklopi (rus. *edinstvo*) so frazemi, ki imajo preneseni pomen, tj. da se slovarski in frazeološki pomen razlikujeta (npr. *zavihati si rokave* – 'odločno se lotiti nečesa'). Zraselki (rus. *sraščenje*) so frazemi, katerih pomena ne moremo ugotoviti iz tvorjenih besed (npr. *kozje molitvice* – 'oštevanje'), težje je tudi določiti motiviranost teh besednih zvez. (Toporišič 2006: str. 487–493) (Będkowska-Kopczyk et. al. 2013: 16)

Toporišič izraza *reklo* in *rečenica* definira glede na stavčno strukturo. Reklo definira kot frazem z nestavčno strukturo, v S-strukturi zapisano kot S/x (pri tem x predstavja nefrazeološki del), to je npr. *rdeč kot rak*. Rečenico definira kot frazem s stavčno strukturo, torej S simbolizira prosti stavek (npr. *govoriti in delati je dvoje*), S+S simbolizira priredje (npr. *ti očeta do praga, sin tebe čez prag*), S/S predstavlja podredje (npr. *kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade*); seveda pa so možne tudi druge kombinacije med priredji in podredji. (Toporišič 2006: 487–493)

Frazem se od drugih jezikoslovnih enot loči po večbesednosti, stalnosti, idiomatičnosti in ekspresivnosti. Besedna zveza je definirana kot zveza najmanj dveh med seboj slovnično povezanih besed – torej gre za večbesednost. Frazemom, ki vsebujejo le dve besedi, ki sta ponavadi glagol, prislov, samostalnik ali pridevnik in predlog oz. naslonska oblika zaimka (npr. *popihati jo* – vsebuje glagol in naslonsko obliko osebne zaimka), pravimo minimalni frazemi. Stalnost in leksikaliziranost sta značilni za frazem, saj je v slovarju zapisan v določeni obliki, ki je ne moremo poljubno spreminjati. Kljub stalnosti frazemov pa se oblikoslovno ne razlikujejo od ostalih jezikoslovnih enot – samostalniške in pridevniške

besede sklanjamo, glagole pa spregamo v skladu s pravili. Idiomaticnost pomeni, da ima frazem določen figurativen pomen, ki ga ne moremo razbrati iz sestavin, vendar ga prepoznamo iz konteksta ali se ga sčasoma priučimo. Frazemi imajo lahko tudi več pomenov, zato je za njihovo razumevanje nujno sobesedilo. Glede na idiomaticnost jih lahko delimo na sklope, skupe in zraselke. Ekspresivnost izraža čustven ali osebni odnos do povedanega oz. do situacije, zato je njihova raba v besedilih omejena – praviloma se ne smejo uporabljati v znanstvenih in strokovnih besedilih. Ekspresivnost je npr. izražena v frazemu *črna ovca*, tj. 'v primerjavi z drugimi drugačen, slab', medtem ko v izrazu *črna kuhinja* ni. (Frazeologija, 2015)

Toporišič analogno besednim vrstam loči frazeološke vrste. To so frazeološki samostalnik (prim.: *višja sila*), pridevnik (prim.: *dobrega srca*), prislov (prim.: *iz srca*), glagol (prim.: *iti na živce*), členek (prim.: *kje neki*), veznik (prim.: *kljub temu da*), predlog (prim.: *glede na*) in medmet (prim.: *dober dan*). Pri določanju podstave oz. slovarski umestitvi frazema se v splošnem ravnamo po pravilu nadredne besede. Tako frazem v slovar praviloma umestimo pod nadredno polnopomensko besedo (npr. frazeološki samostalnik *višja sila* umestimo pod *sila*); vendar jih danes uvrščamo pod vse sestavine (*višja sila* tudi pod *visok*). (Toporišič 2006: 487– 493)

Na frazeme lahko gledamo tudi z etimološkega vidika. Etimologija, veda ki se ukvarja z izvorom besed in njihovim prvotnim pomenom, pri frazemih raziskuje ozadje, kako so nastali. Poznamo tri prvine za razlaganje etimološkega ozadja frazemov. Prva je, da ugotovimo nekdanji pomen besede ali besedne zveze, ki je uporabljen metaforično (tj. v prenesenem pomenu) ali metonimično (tj. preimenovanje). Druga je, da se osredotočimo na zunajjezikovne okoliščine, ki so omogočile metaforo oz. metonimijo. Tretja pa je, da raziskujemo dodatne spremembe, ki so čez čas oblikovale frazem. Enakovrednih in neenakovrednih etimoloških razlag o nastanku posameznega frazema je lahko več (ena je bolj verjetna kot ostale). (Będkowska-Kopczyk et. al. 2013: 91–98)

Pri etimološkem razlaganju frazemov se uporabljata primerjalna metoda in interna ter eksterna rekonstrukcija. Pri uporabi je potrebno upoštevati stanje v drugih (sorodnih in stičnih) jezikih – sorodni so slovanski jeziki, stični pa so tradicionalno furlanščina, italijanščina, (bavarska) nemščina, madžarščina, hrvaški narečni skupini kajkavščina in čakavščina, v zadnjem času pa zaradi globalizacije angleščina – in kalkiranje (dobesedno prevajanje) po njih; pozoren je treba biti tudi pri samih sestavinah frazema, tj. katera sestavina je kasneje dodana, spremenjena ali izgubljena.

Slovenski jezik se deli na knjižno zvrst in neknjižne zvrsti. Knjižna se deli na zborni in knjižni pogovorni jezik, neknjižna pa na pokrajinski pogovorni jezik, narečja in interesne govorice. Interesne govorice, za katere je značilno določeno besedišče in so omejene na ožje družbene skupine, se delijo še na sleng, žargon in argo. (Interesne govorice, 2017)

Sleng je jezik ljudi iste starostne skupine. Navadno se razvije v mladostniškem obdobju in se uporablja tudi kasneje. Zanj je značilna uporaba novih besed, ki so pogosto prevzete iz drugih jezikov (v preteklosti predvsem iz nemščine in hrvaščine, danes tudi iz angleščine); od interesnih govoric se sleng najhitreje razvija. Sleng se uporablja v vsakdanjem pogovoru z vrstniki, med dopisovanjem preko sporočil ipd. (Interesne govorice - Povzetek, 2015)
(Interesne govorice, 2017)

6 Cilji in hipoteze

Cilji raziskovalne naloge so zbrati slengovske frazeme, značilne za dijake Gimnazije Vič, ki so gimnazijo obiskovali v šolskem letu 2020/21, in osvetliti morebitne zunajjezikovne okoliščine za njihov nastanek in razvoj ter njihovo pojavljanje v ostalih jezikih.

Cilj se je tudi seznaniti z jezikoslovnim raziskovanjem, obdelovanjem in interpretacijo podatkov, tj. frazemov.

Postavljam naslednje hipoteze:

- Veliko frazemov izvira iz angleškega jezika.
- Obstajajo frazemi, značilni le za dijake Gimnazije Vič.
- Na frazeme vplivajo tudi družbene okoliščine (npr. uporaba interneta).
- Nekateri frazemi se razvijajo iz starejših frazemov, vendar pa imajo drugačen pomen.
- Frazemi so povezani z okoljem, v katerem se uporabljajo (npr. šola, internet, pogovor med prijatelji).

7 Metodologija

Pri raziskovalni nalogi sem uporabila metodo introspekcije z eksternim preverjanjem. Sprva sem z introspekcijskim opazovanjem skušala najti čim več frazemov, za katere sem sklepala, da jih uporabljajo mladi in jih starejše generacije (npr. starši in stari starši) ne poznajo. Sledilo je eksterno preverjanje: pred 20 razredi sem na kratko predstavila frazeologijo, nato pa so dijaki povedali, katere frazeme uporabljajo in v kakšnih okoliščinah. Za obravnavo v raziskovalni nalogi je bilo primernih 30 frazemov. Od 24 razredov na šoli jih je sodelovalo 20, od tega po 6 oddelkov 1., 2. in 3. letnika ter 2 oddelka 4. letnika.

Ko sem zbrala frazeme, sem jih razvrstila po abecednem vrstnem redu glede na frazemsko jedro, jih pomensko razložila in iskala okoliščine, zaradi katerih so nastali.

8 Rezultati

8.1 Blato

Jej blato!

Pragmatični frazem.

Sestavini: jesti, blato

Uporablja se, ko govorec želi koga utišati ali ga nagnati, tj. ko nekdo govori nesmisle, ki nas bodisi ujezijo bodisi so nam zgolj nadležni; uporablja se tudi, ko ima sogovorec boljše argumente in ga zato želimo utišati. Lahko se uporablja, ko nekoga premagamo v prepiru. S frazomom tako rekoč zaključimo pogovor.

Frazem je kalk iz angleškega izraza *eat shit* in njemu sopomenskega *eat crap*, kar dobesedno pomeni 'jej iztrebek'. *Iztrebku* je nevtralni sopomenski izraz *blato*, ki se pojavi v slengovskem frazemu. V angleščini ima *eat shit* štiri pomene, vsi pa so označeni kot vulgarni in slengovski. Pomeni lahko 'pasti na obraz' (predvsem v rolkarskem žargonu), 'narediti nekaj, čemur se želimo ogniti', 'nekoga odločno premagati v prepiru' ali 'lenariti oz. zapravljati čas'. Slovenski frazem je pomensko najbližji angleškemu tretjemu pomenu, tj. 'premagati koga v prepiru', kar se je sčasoma pomensko preoblikovalo v 'utišati koga'. Da se frazem uporablja, ko ima sogovorec boljše argumente, najverjetneje izhaja iz predstave, da želimo osebo utišati, saj bi v nasprotnem primeru mi *jedli blato*, torej bili nadležni. (Wiktionary: eat shit)

8.2 Bula

Bolj bula.

Prislovni frazem.

Sestavini: bolj, bula

Uporablja se kot odgovor na vprašanja, kot so »Kako si?«, »Kako je šlo?« ipd. in pomeni 'bolj slabo'.

Etimološko bi frazem lahko izviral iz predstave, da je bula neprijetna izboklina, ki lahko celo boli, torej je nekakšna neprijetnost oz. slabost. Iz tega sklepamo, da če je nekaj *bolj bula*, spominja na neprijetnost izbokline in posledično na slabost.

8.3 Buraz

Kje si, buraz!; Kje ste, burazi!

Pragmatični frazem; obstaja tudi varianta v množini – *kje ste, burazi!* – ko govorec nagovarja večjo skupino; v dvojini se frazem ne uporablja. Frazem se uporablja ne glede na spol – za naslavljanje moškega, ženske ali mešanih skupin. Glagol je vedno uporabljen v sedanjiku in drugi osebi.

Sestavine: kje, biti, buraz

Uporablja se kot pozdrav med prijatelji, ki mu pogosto sledi pozdravna gesta (objem, stisk roke ipd.).

Kje si, buraz je delno preveden hrvaški frazem *gdje si, buraz(er)*, kjer *buraz* nastopa kot tujka, *gdje si* pa je prevedeno v *kje si*. *Buraz* je sicer hipokoristik in skrajšana različica besede *burazer*, ki ima dva pomena: 'brat' in 'prijatelj'; v slengu *buraz* nadomešča besedo *prijatelj*. (Hrvatski jezični portal, brez datuma)

8.4 Burek

Ne imeti za burek.

Glagolski frazem.

Sestavine: ne, imeti, za, burek

Frazem nosi več pomenskih odtenkov: 'biti brez vrednosti, pomembnosti', kar se nanaša predvsem na stvari; 'biti brez pomembnosti, torej lahko preslišimo, pozabimo', kar se navezuje na dejanja oz. besede osebe; 'biti brez denarja' ali 'biti nesposoben'.

Frazem se uporablja, ko želimo izraziti, da je nekaj nevredno ali nepomembno in posledično lahko preslišimo, tako skušamo osebo tudi »užaliti« (prim.: *ta profesor nima za burek, samo ignoriraj ga!*). S pomenom 'biti brez denarja' frazem predstavlja nekakšno zbadljivko zaradi finančnega pomanjkanja (prim.: *kaj, a nimaš za burek, da bi si nove hlače kupil?*). Razlaga, da je oseba, ki nima za burek, nesposobna, pa je tudi žaljivka, navezujoča se na primanjkljaj sposobnosti (prim.: *nima za burek, ne bo mu uspelo!*). (Razvezani jezik, brez datuma)

Burek, slano pecivo turškega porekla, ki je razširjeno v balkanski kuhinji, se je v Sloveniji začel pojavljati v 60. letih 20. stol., ko se je na to območje začela priseljevati delovna sila iz drugih delov takrat skupne države Jugoslavije. Do 80. let je burek veljal za hrano priseljencev,

kasneje pa se je začel uveljavljati tudi v slovenski kulinariki. Nizka in splošno dostopna cena je povzročila, da se je burek razširil tudi med mladimi, vendar ima nekoliko negativnih prizvok, ki verjetno izhaja iz predstave, da je to hrana Balkancev, torej delavcev in »nižjih« razredov. Frazem *ne imeti za burek* najverjetneje izhaja iz tega, da oseba ni imela denarja za slano pecivo – to razloži izvor pomena 'biti brez denarja' – in ga zato ni mogla kupiti. Pomen, da je oseba nesposobna, verjetno izhaja iz perspektive, da oseba ni zmožna zaslužiti denarja (niti) za burek, ki je poceni. Prav ta nizka cena pa povzroči, da se na burek ne gleda kot na vrednost in dragocenost, iz česar se je razvil pomen 'biti nevreden, nepomemben'. Tipološko je frazem primerljiv z izrazom *figa*, ki je sprva pomenil 'sad smokve', nato 'poceni hrano', kar se je razvilo v 'nekaj malo vrednega'; iz izraza *figa* se je nato razvil glagol *sfižiti*, kar je najprej pomenilo 'uničiti, narediti malo vredno', kasneje pa 'pokvariti'. (K., 2018) (Wikipedia: Börek) (Razvezani jezik, brez datuma) (Rudovič 2010: 17, 30–35)

8.5 Čaj

Politi čaj.

Glagolski frazem, kjer lahko glagol *politi* nadomesti podomačena različica angleškega glagola *spill*, 'politi', *spilati*; frazem ima tudi varianto *politi čajček*. Frazem se uporablja tudi v citatni obliki, *spill the tea*. Iz frazema se je razvil tudi glagol *čajčkati*. Glagol je večinoma v velelni obliki.

Sestavini: politi, čaj

Frazem pomeni 'opravljati', točneje 'govoriti (sočne) podrobnosti o nečem'. Uporablja se, ko želimo sogovorca spodbuditi, da pove podrobnosti o dogodku oz. osebi, tako rekoč, da opravlja.

Gre za kalk iz ameriškega slengovskega frazema *spill the tea*; v britanski angleščini poznajo sopomenski izraz *spill the beans* (dobesedno: polivati fižole), ki pa se v slovenskem slengu uporablja redkeje (ko se, je v citatni obliki).

Razlag za nastanek frazema je več. Prva je, da frazem izvira iz uporniške (predvsem črnske) kulture, kjer naj bi *tea* ('čaj') sprva pomenilo *T*, kar je okrajšano za *truth*, 'resnica'; *T* in *tea* se v angleščini izgovorita enako – [ti:]. Javno naj bi ga prva uporabila ameriška igralka The Lady Chablis, *T* (truth) pa je pomenilo njeno zasebnost oz. skrivnost, ki je ni želela deliti s svetom – bila je namreč transspolna. Izraz je v svojem romanu *Midnight in the Garden of Good and Evil* (1994) zapisal ameriški pisatelj John Berendt. Iz tega lahko sklepamo, da *T*

lahko pomeni tudi 'prikrito resnico'. Druga razlaga je, da frazem izvira iz dejanskega druženja ob čaju (tea), čajank, kjer so zbrani, predvsem ženske, tudi opravljali. *Spill the tea* torej spominja na čas, ko so ženske ob čaju opravljale; vendar pa se čajanke dandanes opušča in se »čajčka« brez dejanske tekočine. Tretja razlaga pa ponuja, kako se je frazem razširil med mladimi, in izhaja iz reklame za čaj Lipton, v kateri žabec Kermit iz Muppetkov srka čaj, medtem pa okoli njega razsaja kaos. Dotični prizor iz reklame se namreč pogosto uporablja v GIF-ih in videih, ki si jih mladi pošiljajo preko družbenih omrežij. Tej razlagi je soroden tudi izraz *sipping tea* (dobesedno 'srkanje čaja'), kar pomeni, da 'oseba pove skrivnost oz. podrobnost (polije čaj) in nato opazuje, kako bodo odreagirali ostali' – se »distancira« od povedanega. Izraz *srkati čaj* se v slengu sicer ne uporablja, obrazna mimika, ki jo izraz »zajema«, pa se – oseba skuša narediti nedolžen obraz. (Let's Talk 'Tea', brez datuma) (Martin, brez datuma) (Wikipedia: Midnight in the Garden of Good and Evil) (Spilling Tea - American Slang, 2017) (TV Spot - Lipton Tea - Lipton Helps Kermit - Be more Tea, 2014) (Wikipedia: The Lady Chablis)

8.6 Čebula

Biti kot čebula

Primerjalni glagolski frazem.

Sestavine: biti, kot, čebula

Frazem pomeni 'skrivati pravo osebnost' in se uporablja, ko opisujemo osebo, ki ima »večplastno osebnost«, tj. da svojo pravo osebnost prikrijejo z drugačnimi osebnostmi; npr. na zunaj kažejo mogočnost in odločnost, v sebi pa skrivajo ranljivost in šibkost.

Frazem izhaja iz opazovanja čebule, ki prav tako sredico skriva pod več plastmi ovoja. *Biti kot čebula* se pojavi tudi v animiranem filmu *Shrek*, kjer glavni junak pravi, da so grdobci kot čebule, saj imajo plasti: *Ogres are like onions, we both have layers*. (Haston, brez datuma) (*Shrek - Ogres are like Onions* (Blu-Ray 1080p) English [scene], 2018)

Obleči se kot čebula.; Biti oblečen kot čebula.

Primerjalni glagolski frazem.

Sestavine: biti, oblečen, kot, čebula

Frazem pomeni 'biti oblečen v več plasti' in se uporablja predvsem v navodilih za (celodnevne) izlete kot priporočilo, naj imamo več (tanjših) plasti oblačil – npr. spodnja

majica, majica s kratkimi in dolgimi rokavi, pulover, jopa, jakna, vetrovka itd. – ki jih lahko, če je prevroče, slečemo in pospravimo.

Tudi ta frazem izhaja iz opazovanja čebule, ki ima plasti, le da plasti tokrat pomenijo oblačilo.

8.7 Čevapčič, čevap

Biti velik meter in čevap.

Primerjalni glagolski frazem, v katerem lahko sestavino *čevap* nadomesti tudi *gozdna jagoda* ali *žiletka*, pri tem pa se pomen ne spremeni. Vezni *in* lahko nadomesti veznik *pa*.

Sestavine: biti, velik, meter, in, čevap(čič)

Frazem se uporablja kot zbadljivka, da je nekdo majhen.

Čevapčič je mesni izdelek, značilen za balkansko kuhinjo; beseda *čevapčič* je pomanjševalnica besede *čevap*, ta pa je v slovenščini neknjižen in se uporablja zgolj v govoru. *Biti velik meter in čevap* najverjetneje izhaja iz predstave, da je čevapčič dokaj majhen – sicer se velikost po narodih razlikuje: v Romuniji in Bolgariji so dolgi 15, v Bosni pa 5 cm – in če ga dodamo metru, oseba ostane majhna. *Čevap* lahko nadomesti *gozdna jagoda* oz. *žiletka*, oboje pa izhaja iz enake predstave kot *čevap*. (Wikipedija: Čevapčiči)

8.8 Dom

Slovenija, moj doma.; Slovenija, moja doma.

Pragmatični frazem, katerega bistvo je slovnična napaka (pravilno bi bilo *Slovenija, moj dom*).

Sestavine: Slovenija, moj, dom

Frazem se uporablja, ko nekdo naredi (zelo) očitno slovnično napako in zaradi tega povedano nima smisla oz. ni razumljivo; uporabi se tudi kot šaljiva pripomba na slovnično napako, čeprav smo sogovorca razumeli. Frazem se lahko uporablja kot komentar oz. opozorilo, ko sogovorca ne razumemo oz. mu želimo povedati, da govori nesmisle. Sestavino *Slovenija* lahko nadomesti katero koli pojmovno ime, npr. *matematika, moj doma*, ko se nekdo (zelo) očitno zmoti pri računu ali snovi ne razume, *geografija, moj doma*, ko ne vemo nečesa pri geografiji itd.

Slovenija, moj doma je najverjetneje nastal kot posmeh slovničnim napakam (pravilno bi bilo *Slovenija, moj dom*). Kasnejši pomeni ('nesmisel') pa se je razvil iz nesmiselnosti povedanega,

kar izvira iz slovnične napake. Možna etimološka razlaga je, da frazem izhaja iz domoljubne pesmi Helene Blagne *Moj dom*, kar bi razložilo izvor sestavin *moj(a) doma*, čemur bi se nato za »dodatno nesmiselnost« dodalo *Slovenija*. Vendar je ta razlaga manj verjetna, saj mladi ne poslušajo oz. poznajo te pesmi; možno pa je, da gre za »parafraziranje« pesmi, ki so jo slišali od staršev ali starih staršev. Obstaja tudi elektronska pesem z naslovom *Slovenija, moj doma*, avtorja Mafu Nakufunja oz. Fuma Funakyja (Mirza Hodžić), ki je bila izdana 2013 in je morebiti vplivala na razvoj frazema. Frazem bi lahko izviral tudi iz slogana v času osamosvojitve *Slovenija, moja dežela*. (Fuma Funaky, 2020) (Shajba Love Vol. 3, Space club Otočec, 2010) (Helena Blagne - Moj dom, brez datuma) (Mafu Nakufu- Slovenia Moj Doma (Original) / PREVIEW / LQ, 2013)

8.9 Domov

Pojdi domov!

Pragmatični frazem. Prislov *domov* lahko nadomesti tudi krajša narečna oblika *dam*.

Pomensko sorodni so frazemi *jej blato*, *pojdi spat* in *pojdi dol s kočije*.

Sestavini: iti, domov

Frazem se uporablja, ko želimo nekoga utišati oz. ga odgnati, ker govori nesmisle, ki so bodisi nadležni bodisi naj ujezijo, in si želimo, da bi utihnil.

Pojdi domov! se je prvič najverjetneje uporabilo, ko so nekemu zaradi nesmiselnega govoričenja rekli, naj gre domov – mišljeno dobesedno – sčasoma pa je dobesednost zbledela in besedna zveza je dobila idiomatičen prizvok. Sestavina *dam* pa izvira iz narečnega *damu*.

8.10 Glava

Izgubiti glavo.

Glagolski frazem.

Sestavini: izgubiti, glava

Frazem pomeni 'narediti nekaj neobičajnega' in 'izgubiti nadzor nad seboj'.

Frazem je sicer že splošno uveljavljen in uslovarjen v Kebrovem *Slovarju slovenskih frazemov* (2011), razlaga pa ga kot 'zмести se', 'izgubiti prisebnost' in 'umreti'. Ker se s slengovskim pomenom razlikujeta, ga štejemo med slengovske frazeme. Najverjetneje pa sta se slengovska pomena razvila iz že uslovarjenega: zmedenost lahko vodi do izgube nadzora

nad seboj in posledično do neobičajnih dejanj. Vsi pomeni pa najverjetneje izhajajo iz predstave, da izgubimo glavo, torej center (zdravorazumskega) razmišljanja. (Keber 2011: 220)

8.11 Hrček

Zaštekati komu hrček.

Glagolski frazem.

Sestavine: zaštekati, hrček, smiselni osebek v dajalniku

Frazem se uporablja, ko želi govorec signalizirati, da za trenutek ni zmožen trezno razmišljati in zato izreče nekaj nesmiselnega; gre za trenutek, ko »usta prehitijo možgane«.

Motivacija za nastanek frazema izhaja iz opazovanja hrčka, ki je kot hišni ljubljencek zaprt v kletki in se razgibava na kolescu. Ko hrček teče in se kolesce vrti, vse poteka »normalno«; če pa se kolesce ustavi (zašteka), pomeni, da je nekaj narobe. Če to prenesemo na človekovo vedenje: ko govorimo in razmišljamo običajno, se »kolesce vrti«, ko pa govorimo in razmišljamo čudno, »kolesce zašteka«. Ker pa opazujemo hrčka in ne kolesca, se reče, da je *zaštekal hrček*. (Vidic, brez datuma)

8.12 Ide gas

Ide gas!

Pragmatični frazem.

Sestavini: ide, gas

Frazem se uporablja za izražanje navdušenja in veselja, lahko tudi v sarkastičnem pomenu; z njim lahko tudi koga spodbudimo, torej nadomešča *srečno!*.

Gre za citatni frazem iz srbščine, saj v slovenščini ni motiviran in poznamo le eno sestavino (*gas*). Opirajoč se na srbsko spletno stran *Noizz* frazem v širši javnosti ni lepo sprejet (kar potrjujejo tudi nekateri komentarji na spletni strani *Reddit*) in si celo želijo, da bi se ga nehalo uporabljati, saj je »nadležen«. Portal zapiše tudi, da se je frazem najverjetneje razširil zaradi trap pesmi beograjskega avtorja Britnija z naslovom *Ide gas*, ki je bila izdana poleti 2019; vendar pa so povprašani dijaki frazem poznali že pred letom 2019, zato bi lahko sklepali, da naslov pesmi izvira iz že uveljavljenega izraza. Frazem bi lahko izviral iz reka *ne ide život al*

ide gas, ki pa se ga pomensko ne da razložiti, ker gre za »ironičen pojav, saj je pogovor neresen«. (Rakić, 2021) (Milenković, 2021) (Objašnjenje za "ne ide život al ide gas", 2020)

8.13 Kabel

Imeti dolge kable.

Glagolski frazem.

Sestavine: imeti, dolg, kabel

Frazem se uporablja kot šaljiva pripomba, ko oseba za razumevanje nečesa potrebuje dlje časa.

Motivacija za nastanek izhaja iz računalniškega sveta, kjer se prenos podatkov z dolžino kabla upočasnjuje. Iz tega izhaja, da človek, ki »ima dolge kable«, potrebuje dlje časa in več razlage, preden dojamе nekaj, nato pa se je iz tega razvil frazem. Lahko bi šlo za osvežitev starega frazema *imeti dolgo lajtengo* (*lajtenga* je prevzeta iz nemškega samostalnika *Leitung*, kar pomeni 'napeljava'), ki ga remotiviramo na svet računalnikov. (Prenos signalov, brez datuma)

8.14 Kekec

Iti v Kekca.

Glagolski frazem, značilen le za dijake Gimnazije Vič, saj se frazem navezuje na ime lokala *Kekec*, ki je blizu gimnazije.

Sestavine: iti, v, Kekec

Frazem se uporablja, ko komu predlagamo, da se druži s sošolci po pouku, ko povemo, kje je oseba ipd. Druženje ni omejeno na druženje v lokalu, marveč se lahko s frazemom pojmuje druženje kjer koli.

Frazem se je razvil iz prej dobesednega *iti v Kekca* ('iti v lokalček, ki je čez cesto v bližini Gimnazije Vič'). Sprva se je torej družilo v baru, sčasoma pa se je obiskovanje bara začelo opuščati in druženje se je prestavilo v šolske prostore (hodniki ipd.).

8.15 Kočija

Pojdi dol s kočije!

Pragmatični frazem, kjer lahko glagol *iti* nadomestita sopomenska medmeta *mrš* in *bejž*.

Pomensko je soroden frazemom *pojdi domov*, *pojdi spat* in *jej blato*.

Sestavine: iti, dol, z, kočija

Frazem se uporablja, ko je nekdo nadležen in ga zato želimo utišati.

Frazem je prevzet iz videoposnetka, objavljenega na YouTubeu, v katerem nastopata opiti Artur Štern in La Toya Lopez. Posnetek je nastal v okviru resničnostnega šova *Kmetija znanih* leta 2009. Štern in La Toya nastopita kot mladoporočenca na kočiji in se prepirata; izrečenih je več ostrih in vulgarnih besed, Štern pa med drugim reče »mrš dol s kočije«, kar je v kontekstu videa mišljeno dobesedno. Mladi so izraz prevzeli v sleng, dobesednost pa je zbledela v figurativen pomen. (Artur in La Toya, 2010) (Wikipedija: La Toya Lopez) (Wikipedija: Artur Štern)

8.16 Lagano

Vzeti si ga lagano.

Glagolski frazem, glagol pa se večinoma pojavlja v velelni obliki.

Sestavine: vzeti, si, ga, lagano

Frazem se uporablja, ko želimo osebo pomiriti ali ko želimo izraziti, da se nečesa lotimo z lahkoto, tj. brez večjih težav, in da lahko to tudi dejansko opravimo.

Frazem je prevzet iz pesmi pevca Challeta Salleta z naslovom *Lagano*. Beseda *lagano* je srbizem in pomeni 'počasi, umirjeno'. V refrenu »vzemi si ga lagano« avtor dekle prepričuje, naj se umiri. Frazem je pomensko enak angleškemu izrazu *take it easy*, gre torej za kalk, le da namesto slovenskega *nalahko* nastopi srbizem *lagano*. (Besedilo: Lagano, brez datuma) (Challe Salle, pisna komunikacija, 19. 1. 2021)

8.17 Park

Iti v parkec.

Glagolski frazem, kjer lahko sestavino *parkec* nadomesti *park*.

Sestavine: iti, v, park(ec)

Frazem se uporablja, ko komu predlagamo uživanje drog oz. ga povabimo zraven.

Izvira najverjetneje iz predstave, da mladi uživajo droge v parkih, saj so ti polni kotičkov, kamor se lahko skrijejo. Frazem je verjetno razširjen tudi med dijaki drugih gimnazij; če pa se osredotočimo le na viške gimnazijce, je *parkec* park med bloki v bližini šole, kamor dijaki občasno zahajajo (in se omamljajo). V širšem pomenu lahko *iti v parkec* pomeni 'karkoli »prepovedanega«' (npr. pitje alkohola mladoletnikov, spolno občevanje ipd.); temu pa je podoben izraz *iti za/v grmiček*, kar pomeni 'mečkati se'. *Iti za grmiček* je sicer sorodno frazemu *iti za drevo*, kar pomeni 'urinirati'. Frazemi so evfemizmi.

8.18 PPP

Iti na PPP.

Glagolski frazem, pri katerem se kratica razveže v *pouk s prilagojenim programom*.

Sestavine: pouk, z, prilagojen, program

Frazem se uporablja, ko referiramo na druženje viških gimnazijcev (ob alkoholu), ko koga vabimo na druženje ali ko govorimo o dogodkih, ki so se pripetili na PPP-ju.

Kratica je sprva pomenila šolske delavnice na temo poklicnih usmeritev, predstavitev fakultet ipd., kjer je bila prisotnost obvezna. Leta 2015 se je skupina dijakov odločila, da organizirajo dogodek za druženje; poimenovali so ga *pouk s prilagojenim programom*, saj so tako želeli privabiti čim večje število dijakov, ker bi bila »prisotnost obvezna« (kot na šolskih delavnicah). Prvi PPP se je odvijal oktobra 2015, dogodki pa so se ohranili vse do zdaj in so približno na dva meseca. Kasneje se je razvila drugačna razlaga kratice PPP (*pitje pred partijem*), ki je bolj razširjena med zdajšnjimi dijaki; *parti* (tj. 'zabava'), na katerega bi šli dijaki in pred katerim bi se pilo, pa pravzaprav sploh ne obstaja. (Omar Smajlović, pisna komunikacija, 16. 1. 2021)

8.19 Roža

Iti na rožice.

Glagolski frazem, kjer se *roža* pojavlja kot deminutiv *rožica*.

Sestavin: iti, na, rožica

Frazem pomeni 'zadevati se s prepovedanimi substancami, zlasti z marihuano' in se uporablja, ko želimo osebo povabiti k uživanju marihuane ali ko govorimo o tem dogodku.

Motivacijsko lahko najdemo dve razlagi. Frazem lahko izhaja iz izraza *trava*, s katerim mladi poimenujejo marihuano, primerno za kajenje (ta predstava najverjetneje izhaja iz opazovanja, saj marihuana izgleda kot kupček posušene trave); *rožice* bi bil torej nekoliko omiljen izraz za drogo, iz katerega bi se nato razvil frazem. Lahko pa, da frazem izvira iz že uveljavljenega frazema *biti v rožicah*, kar pomeni 'biti opit'. Izhajajoč iz tega, je najverjetnejša povezava v učinkih omame, ki jo povzročata alkohol in marihuana; *biti v rožicah* naj bi izhajalo iz predstave, da z *rožo* in sopomenskim *cvetom* pojmujejo nekaj prijetnega in všečnega, zatoorej ima *biti v rožicah* tudi pomen 'biti prešerne, razposajene volje', kar je prvotna faza opitosti. (Keber 2011: 837)

8.20 Se ga

Se ga!

Pragmatični frazem.

Sestavine: se, ga

Frazem se uporablja, ko se poslavljamo od osebe; ne gre za formalni pozdrav, uporablja se zgolj med prijatelji.

Frazem izhaja iz pozdrava *se vidimo*. Lahko da se je tekom govora začela vrinjati sestavina *ga* – *se ga vidimo* – nato pa se je začelo opuščati glagol *videti*.

8.21 Senf

Biti kot 5 dek senfa.

Glagolski frazem, kjer se sestavino *senf* lahko zapiše po izgovoru, tj. *zenf*, 5 dek pa se izgovori kot [pét dék].

Sestavine: biti, kot, pet, deka, senf (oz. zenf)

Frazem se uporablja, ko želimo povedati, da je oseba slabe volje.

Frazem najverjetneje izhaja iz okusa gorčice, ki je pikanten in oster; s takimi pridevniki pa opišemo tudi obnašanje razdražene osebe – je ostra in odsekavo odgovarja. Lahko pa pekoči okus gorčice povzroči, da se oseba nakremži, nakremženost pa spominja na obraz slabe volje. Količina (5 dag) pa se je najverjetneje uveljavila, ker so šolskim malicam občasno dodani 5-dekagramski zavitki gorčice. Sicer je beseda *senf* nemška ustreznica za gorčico, zapisujemo pa jo tudi poslovenjeno, tj. *zenf*.

Ne imeti za 5 dek senfa/zenfa.

Glagolski frazem z enakimi posebnostmi kot *biti kot 5 dek senfa*.

Sestavine: ne, imeti, za, pet, deka, senf/zenf

Frazem se uporablja kot zbadljivka, da nekdo nima denarja.

Ne imeti za 5 dag senfa je sicer že uslovarjen frazem (zapisan je v *Sprotnem slovarju slovenskega jezika*) in poleg 'biti brez denarja' podaja razlago 'biti nesposoben'. Pomensko je torej soroden frazemu *ne imeti za burek*, s katerim imata enako motivacijo.

8.22 Slovenščina

Slovenščina, sedi, pet!

Pragmatični frazem.

Sestavine: slovenščina, sesti, pet

Frazem se uporablja kot posmeh (očitni) slovnični napaki.

Sleng pozna izraz *sedi pet*, ki izhaja iz šolskega okolja (ustno ocenjevanje), z njim pa izražamo »sarkastično pohvalo« na povedano. *Sedi, pet* sicer reče učitelj, ko učenčevo znanje nagradi z najvišjo oceno; s sarkastičnim prizvokom pa frazem dobi ravno nasproten učinek – poudarimo, da se je oseba zmotila oz. da ne zna. Frazem sicer ni nov, je namreč prilagoditev starejšega frazema *sedi pet, pa mama naj pride v šolo*, ki so ga poznale tudi starejše generacije, vendar pa se ta frazem ne omejuje le na slovnične napake, marveč pomeni 'posmeh kakršnemu koli neznanju'.

8.23 Smrkec

Moder kot smrkec.

Pridevniški frazem.

Sestavine: moder, kot, smrkec

Frazem se uporablja, ko želimo povedati, da je nekdo pameten oz. koga zbosti, da je neumen.

Moder kot smrkec izhaja iz besedne igre z izrazom *biti moder*: 'biti preudaren, pameten' razlagamo kot 'biti v odtenkih ene izmed osnovnih barv, plav'. Smrkce, pravljična bitja značilno modre barve, pozna skorajda vsak, zato se jih pogosto uporablja kot primer modre.

Če ima frazem nasproten pomen, tj. 'neumen', se je razvil iz prejšnjega pomena v nasprotje. (Smrkci, 2020)

8.24 Spati

Pojdi spat!

Pragmatični frazem. Pomensko je enak frazemom *pojdi domov*, *pojdi dol s kočije* in *jej blato*.

Sestavine: iti, spati

Uporablja se, ko želimo osebo utišati ali zaključiti pogovor.

Frazem bi se lahko razvil iz *iti domov*, saj je dom kraj, kjer se (med drugim) spi. Možna razlaga pa je, da izhaja iz predstave, da utrujenega in posledično tečnega otroka skušamo uspavati, da bo po spancu boljše oz. znosnejše volje; rišemo torej vzporednico med obnašanjem neprespanega otroka in osebe, ki jo želimo utišati.

8.25 Štanga

Iti na štange.

Glagolski frazem.

Sestavine: iti, na, štanga

Frazem se uporablja, ko osebo vabimo na telovadbo ali ko želimo povedati, da nekdo telovadi.

Iti na štange izhaja iz dejanske vadbe ob drogu (pogovorno *štanga*), ki jo morajo dijaki opravljati pri urah športa, sčasoma pa je specifična telovadba ob drogu zbledela in se posplošila na kakršno koli telesno aktivnost.

8.26 Učilnica

Učilnica 15.

Samostalniški frazem, značilen izključno za Gimnazijo Vič.

Sestavine: učilnica, petnajst

Frazem se uporablja, ko referiramo na lokalček Kekec, ki je v neposredni bližini Gimnazije Vič; tj. ko nekoga vabimo v lokal (npr. med odmorom), ko želimo povedati, da je nekdo v baru ipd.

Frazem je povezan z razporeditvijo učilnic na Gimnaziji Vič. Te so namreč razporejene v štiri etaže in oštevilčene z dvomestnimi številkami: prva pove etažo, druga pa, katera je učilnica po vrsti. V najnižji etaži – pogovorno imenovani *enka* – se nahaja 14 učilnic. Če se šolo zapusti skozi stranski izhod v prvi etaži, pridemo do pločnika in ceste, ki jo prečkamo, če želimo prispeti do bara Kekec. Učilnica 15 torej na Gimnaziji Vič ne obstaja, vendar je to »učilnica«, v katero dijaki pogosto zahajajo.

8.27 Všeč

Jaz sem si tudi všeč!

Pragmatični frazem.

Sestavine: jaz, biti, si, tudi, všeč

Frazem se uporablja kot odgovor na komplimente ali ko želimo nekoga utišati, ker govori nesmisle; izrazimo, da povedanega ne verjamemo.

Izhajajoč iz predstave, da se s frazemom odgovori na kompliment, bi lahko sklepali, da je oseba prejela pohvalo in nanjo odgovorila z *jaz sem si tudi všeč* – mišljeno bodisi sarkastično bodisi samozavestno (vendar je prva verjetnejša). Torej sklepamo, da je bilo prvotno *jaz sem si tudi všeč* rečeno, ko oseba komu ni verjela, da daje »utemeljen« kompliment. Iz tega pa se je razvilo, da s frazemom izražamo, da nečesa ne verjamemo.

Uporaba, da želimo osebo s frazemom utišati, ker govori nesmisle, tudi izhaja iz tega, da osebi povedanega ne verjamemo.

8.28 YOLO

Iti na YOLO.

Glagolski frazem, kjer se kratica *YOLO*, ki se razveže v You Only Live Once, 'samo enkrat živiš', izgovarja po slovensko ([jólo]) in ne po angleško oz. ameriško ([juələ]).

Sestavine: iti, na, YOLO

Frazem se uporablja, ko želimo povedati, da se nečesa nismo resno lotili, saj nam je za to vseeno oz. ni pomembno (npr. nismo se učili za test, ker ni odločilen). Slovenska ustreznica bi bila *dol viseti*.

YOLO je kratica, ki se je na internetu začela uveljavljati leta 2012 in je imela sprva podoben pomen kot latinski rek *carpe diem* 'užij, izkoristi dan'. Med mladimi je zaokrožila v obliki

objav na družbenih omrežjih, tetovažah, glasbi ipd. in tako prišla tudi v slovenski sleng. Prvotni »motivacijski pomen«, da vsak dan šteje in se le enkrat živi, je sčasoma začel bledeti in se uveljavljal v smislu, da se le enkrat živi, zato se ni smiselno (pretirano) obremenjevati, saj bomo vsi nekega dne umrli. (YOLO, brez datuma) (Wikipedia: YOLO (aphorism))

9 Interpretacija

Od opazovanih 30 frazemov je 24 domačih, 2 kalkirana, 2 delno kalkirana, 2 citatna in 1 delno citaten.

Domači so *bolj bula, ne imeti za burek, biti kot čebula, obleči se kot čebula, velik meter in čevap, Slovenija, moj(a) doma, pojdi domov, izgubiti glavo, zaštekati komu hrček, imeti dolge kable, iti v Kekca, pojdi dol s kočije, iti v parkec, iti na PPP, iti na rožice, se ga, biti kot 5 dek senfa/zenfa, ne imeti za 5 dek senfa/zenfa, slovenščina, sedi, 5, moder kot smrkec, pojdi spat, iti na štange, učilnica 15 in jaz sem si tudi všeč.*

Kalkirana sta *jej blato* in *politi čaj*, slednji pa se uporablja tudi citatno, *spill the tea*. Oba sta kalkirana iz angleščine (*eat shit* in *spill the tea*).

Delno kalkirana sta frazema *kje si, buraz*, ki je kalkiran iz hrvaškega *gdje si, buraz(er)*, in *vzeti si ga lagano*, ki je kalkiran iz angleškega *take it easy, easy* pa nadomešča srbizem *lagano*.

Delno citatni je frazem *iti na YOLO*, pri katerem je kratica YOLO ('You Only Live Once') prevzeta iz angleščine. Povsem citatni je frazem *ide gas*, ki je prevzet iz srbščine.

Potrdila sem hipotezo, da obstajajo frazemi, značilni le za Gimnazijo Vič: *iti v Kekca, iti na PPP, učilnica 15*. Ugotovila sem, da frazemi izvirajo ne le iz angleščine, marveč tudi iz hrvaščine in srbščine (npr. *iti na YOLO, politi čaj, ide gas, vzeti si ga lagano*). Na razvoj frazemov vplivajo tudi družbene okoliščine (npr. uporaba računalnikov in interneta v povezavi s frazemom *imeti dolge kable*) in okolje, v katerem se uporabljajo: pristočasne dejavnosti, npr. *iti v Kekca, iti na štange*, šolsko okolje, npr. *slovenščina, sedi, 5*, druženje s prijatelji, npr. *kje si, buraz, iti na PPP, iti v parkec, se ga*. Potrdila sem, da se isti frazemi lahko pomensko razlikujejo med generacijami, npr. frazem *izgubiti glavo*.

10 Sklep

Sleng, najhitreje spreminjajoča se zvrst jezika, vsebuje tudi slengovske frazeme, ki odražajo družbene in jezikovne okoliščine, v katerih se uporabljajo (npr. internet in posledično vpliv angleščine na jezikovni razvoj).

Frazemi pogosto izhajajo iz opazovanja: npr. povezava med okusom gorčice in frazemom *biti kot 5 dek senfa/zenfa* ali povezava med zgradbo čebule in frazemom *biti (oblečen) kot čebula*. Prezemajo se iz video posnetkov, objavljenih na YouTubeu: npr. frazem *iti dol s kočije*; širijo se z objavami na družbenih omrežjih: npr. širjenje kratice *YOLO* in frazema *spill the tea* ob fotografiji žabca Kermita. Pogosto izhajajo iz posmehovanja: npr. *Slovenija, moj(a) doma, moder kot smrkec, jaz sem si tudi všeč*; ali z njimi šifrirano izražajo, da starejše generacije ne bi razumele (npr. *iti v parkec, iti na rožice*).

Treba pa je upoštevati, da so prevladovali frazemi, ki jih uporabljajo dijaki 1., 2. in 3. letnika, saj sta pri raziskovanju sodelovala le dva oddelka 4. letnika.

11 Viri in literatura

(brez datuma). Pridobljeno 29. 12. 2020 iz Hrvatski jezični portal: <http://hjp.znanje.hr/>

(brez datuma). Pridobljeno 12. 1. 2021 iz Razvezani jezik: <http://razvezanijezik.org/>

Snoj, Marko 2013, Frazemi v luči etimologije: metoda in praksa. V: Frazeeološka simfonija: Sodobni pogled na frazeologijo (ur. Agnieszka Będkowska-Kopczyk et. al.), str. 91–98. Ljubljana: Založba ZRC.

Križišnik, Erika 2013, Moderna frazeološka veda v slovenistiki. V: Frazeeološka simfonija: Sodobni pogled na frazeologijo (ur. Agnieszka Będkowska-Kopczyk et. al.), str. 16. Ljubljana: Založba ZRC.

Ahačič, Kozma 2018. *Slovnica na kvadrat - Slovenska slovnica za srednjo šolo*. Ljubljana: Rokus Klett.

Artur in La Toya. (26. 9. 2010). Pridobljeno 9. 1. 2021 iz YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=EH4VZGsoQwA>

Artur Štern. (1. 1. 2021). Pridobljeno 9. 1. 2021 iz Wikipedija, prosta enciklopedija:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Artur_%C5%A0tern

Beseda. (15. 12 2019). Pridobljeno 17. 10 2020 iz Wikipedija: Prosta enciklopedija:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Beseda>

Besedilo: Lagano. (brez datuma). Pridobljeno 12. 2. 2021 iz Challe Salle:
<https://www.challesalle.si/sl/besedilo/id/1/title/Lagano>

Besedna zveza. (12. 5. 2020). Pridobljeno 6. 10. 2020 iz Wikipedija Prosta enciklopedija:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Besedna_zveza

Bešter, Marja et. al. (2009). *Na pragu besedila 2*. Ljubljana: Rokus Klett.

Börek. (8. 1. 2021). Pridobljeno 12. 1. 2021 iz Wikipedia The Free Encyclopedia:
<https://en.wikipedia.org/wiki/B%C3%B6rek>

Čevapčiči. (10. 8. 2020). Pridobljeno 30. 1. 2020 iz Wikipedija, prosta enciklopedija:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cevap%C4%8Di%C4%8Di>

eat shit. (10. 11. 2020). Pridobljeno 28. 12. 2020 iz Wiktionary The Free Dictionary:
https://en.wiktionary.org/wiki/eat_shit

- Frazeologija*. (14. 1.1 2015). Pridobljeno 18. 10. 2020 iz Frazeološki slovar:
<http://www.frazemi.com/frazeologija/>
- Fuma Funaky*. (14. 12. 2020). Pridobljeno 17. 2. 2021 iz Techno Vinyls Records:
https://technovinylsrecords.com/fuma-funaky/?fbclid=IwAR393XWrz9cWfYWeLA_9VLINmQMIqFZ5wrVgO6OQwZNGazPEORazyYcrmvs
- Haston, Wayne (brez datuma). *How To Understand Worldviews: I'm an Onion - You're an Onion*. Pridobljeno 14. 1. 2021 iz Cultivate Blog:
<https://www.goodsoil.com/blog/how-to-understand-worldviews-im-an-onion-youre-an-onion/>
- Helena Blagne - Moj dom*. (brez datuma). Pridobljeno 30. 12. 2020 iz YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=zX9GS4QnNmI>
- Interesne govorice - Povzetek*. (2015). Pridobljeno 19. 2. 2021 iz E-učbeniki:
<https://eucbeniki.sio.si/slo1/2166/index4.html>
- Interesne govorice*. (3. 11. 2017). Pridobljeno 19. 2. 2021 iz Leemeta:
<https://www.leemeta.si/blog/slovnica/interesne-govorice>
- K., M. (18. 9. 2018). *Balkanska jed, ki jo slovinci obožujemo*. Pridobljeno 29. 12. 2020 iz Okusno.je: <https://okusno.je/kuhinje-sveta/tega-o-bureku-zagotovo-niste-vedeli.html>
- Keber, Janez (2011). *Slovar slovenskih frazemov*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU .
- La Toya Lopez*. (14. 9. 2019). Pridobljeno 9. 1. 2021 iz Wikipedija, prosta enciklopedija:
https://sl.wikipedia.org/wiki/La_Toya_Lopez
- Let's Talk 'Tea'*. (brez datuma). Pridobljeno 30. 12. 2020 iz Merriam-Webster:
<https://www.merriam-webster.com/words-at-play/tea-slang-meaning-origin>
- Mafu Nakyfu- Slovenia Moj Doma (Original) / PREVIEW / LQ*. (2013). Pridobljeno 17. 2. 2021 iz SoundCloud: <https://soundcloud.com/mafufu/mafufu-slovenia-moj-doma>
- Martin, Gary (brez datuma). *Spill the Beans*. Pridobljeno 12. 1. 2021 iz The Phrase Finder:
<https://www.phrases.org.uk/meanings/spill-the-beans.html>

- Midnight in the Garden of Good and Evil*. (26. 12. 2020). Pridobljeno 12. 1. 2021 iz Wikipedia The Free Encyklopedia:
https://en.wikipedia.org/wiki/Midnight_in_the_Garden_of_Good_and_Evil
- Milenković, Stefan (20. 2. 2021). *Pojavila se nova fraza u srpskom koju koriste isfolirani ljudi - i molimo vas da izumre*. Pridobljeno 17. 2. 2021 iz Noizz:
<https://noizz.rs/kontra/ide-gas-fraza/zqle3yq>
- Morfem*. (16. 1. 2017). Pridobljeno 18. 10. 2020 iz Wikipedija: Prosta enciklopedija:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Morfem>
- Objašnjenje za "ne ide život al ide gas"*. (5. 2. 2020). Pridobljeno 17. 2. 2021 iz Reddit:
https://www.reddit.com/r/croatia/comments/ezdoll/obja%C5%A1njenje_za_ne_ide_%C5%BEivot_al_ide_gas/
- Prenos signalov*. (brez datuma). Pridobljeno 17. 1. 2021 iz SERŠ Maribor e-gradiva:
http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/omrezja/04_prenos/prenos.html
- Rakić, Milan (22. 1. 2021). *Detaljna analiza rečenice „Ne ide život ali ide gas“*. Pridobljeno 17. 2. 2021 iz Opseg: <https://opseg.rs/2021/01/22/detaljna-analiza-recenice-ne-ide-zivot-ali-ide-gas/>
- Rudovič, Bojana Žvanut (2. 11. 2010). *Pomeni bureka v Sloveniji: diplomsko delo*. Pridobljeno 12. 2. 2021 iz Repozitorij Univerze v Ljubljani : <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/rudovic-zvanut-bojana.pdf>
- Shajba Love Vol. 3, Space club Otočec*. (26. 11. 2010). Pridobljeno 17. 2. 2020 iz Dolenjski list.si:
https://www.dolenjskilist.si/2010/11/26/35565/napovedniki/obvestila/Shajba_Love_Vol_3_Space_club/
- Shrek - Ogres are like Onions (Blu-Ray 1080p) English [scene]*. (16. 1. 2018). Pridobljeno 14. 1. 2021 iz YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=-FtCTW2rVFM>
- Smrkci*. (20. 5. 2020). Pridobljeno 13. 1. 2021 iz Wikipedija Prosta enciklopedija:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Smrkci>
- Spilling Tea - American Slang*. (22. 8. 2017). Pridobljeno 12. 1. 2021 iz YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=hdUxWPOBjbo>

- Stalna besedna zveza*. (1. 5. 2019). Pridobljeno 18. 10. 2020 iz Wikipedija Prosta enciklopedija: https://sl.wikipedia.org/wiki/Stalna_besedna_zveza
- The Lady Chablis*. (11. 1. 2021). Pridobljeno 12. 1. 2021 iz Wikipedia The Free Encyklopedia: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Lady_Chablis
- Toporišič, Jože (2006). *Besedjeslovne razprave*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- TV Spot - Lipton Tea - Lipton Helps Kermit - Be more Tea*. (7. 3. 2014). Pridobljeno 12. 1. 2021 iz YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=O8n-BF5lrnQ>
- Vidic, B. (brez datuma). *Skrb za hrčka od a do ž*. Pridobljeno 3. 1. 2021 iz Moj pes: <https://www.mojpes.com/mali-hisni-ljubljenci/skrb-za-hrcka-od-a-do-z/>
- YOLO*. (brez datuma). Pridobljeno 14. 1. 2021 iz Macmillan Dictionary: <https://www.macmillandictionary.com/pronunciation/british/yolo>
- YOLO (aphorism)*. (5. 1. 2021). Pridobljeno 14. 1. 2020 iz Wikipedia The Free Encyklopedia: [https://en.wikipedia.org/wiki/YOLO_\(aphorism\)](https://en.wikipedia.org/wiki/YOLO_(aphorism))